

УДК 821.161.2Верн=030.133.1]:027.7(477.74-25)
DOI [https://doi.org/10.18524/2707-3335.2025.2\(34\).353363](https://doi.org/10.18524/2707-3335.2025.2(34).353363)

Великодна Ганна Володимирівна,

завідувачка відділу рідкісних книг і рукописів Наукової бібліотеки
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна
тел.: (048) 722 12 10
e-mail: library@onu.edu.ua
ORCID iD <https://orcid.org/0009-0001-8796-7702>

**ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ
ЖУЛЯ ВЕРНА У ФОНДІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ОНУ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА**

У статті розглянуті твори французького письменника Жуль Верна, перекладені українською мовою та відредаговані відомими чи анонімними українськими митцями ХХ ст. (Х. Алчевська, П. Балицький, З. Білоусова, Т. Бутович, О. Варавва, К. Довгань, В. Жюно, М. Івченко, Д. Лисиченко, Ю. Меженко, А. Новий, Л. Пахаревський, Н. Пихова, Н. Романович-Ткаченко, Р. Терещенко, Н. Ткаченко-Ходкевич, Н. Янко-Триницька). Проаналізовано книжкові знаки на примірниках книг, які зберігаються у Науковій бібліотеці Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Ключові слова: Жуль Верн, твори, роман, українські видання, видавництво, перекладацтво, переклади, перекладна література, українські перекладачі ХХ ст., провенанс, штампи, Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, ОНУ.

Жуль Габрієль Верн (Jules Gabriel Verne; 8 лютого 1828 – 24 березня 1905) — французький письменник, автор пригодницьких романів, один із основоположників жанру наукової фантастики. За більш ніж півстоліття літературної діяльності Ж. Верн написав 66 романів, 20 повістей, 30 п'єс та десятків науково-популярних робіт. Його твори одразу набули світову популярність. Деякі з них перекладались іншими мовами майже одночасно з виходом оригінального твору. За кількістю перекладів творів художньої літератури письменник досі займає друге місце у світі, поступаючись першістю королеві детективу Агати Крісті (Agatha Mary Clarissa Christie). Загалом твори Ж. Верна перекладені 150 мовами. У Науковій бібліотеці Одеського національного університету імені І. І. Мечникова зберігаються твори Ж. Верна перекладені польськими, португальськими та українськими митцями [23].

У статті розглянемо перші українські переклади романів та оповідань Ж. Верна, що виходили починаючи з кінця ХІХ ст., детальніше ознайомимось із виданнями перекладів ХХ ст., що зберігаються у фонді Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова, та їх провенансом; проаналізуємо роль і місце пере-

кладачів та перекладної літератури у національному відродженні першої третини ХХ ст.

Перекладна література є важливою складовою національного літературного процесу та вітчизняної культури загалом. Вона досить яскраво відтворює світову літературу для тогочасного українського читача. Перекладацька діяльність української інтелігенції кінця ХІХ ст. – першої третини ХХ ст. вражає надзвичайним масивом та заслуговує на детальне вивчення.

Ґрунтовне дослідження історії українського перекладу кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. розпочав Михайло Никонович Москаленко (1948–2006) – український історик і теоретик художнього перекладу, перекладач з французької, іспанської, англійської, польської, давньоруської та давньоукраїнської мов. Тривалий час перекладознавець працював над розвідкою «Нариси з історії українського перекладу», опубліковані у «Всесвіті»¹. Завершити за життя свій нарис «Переклади 1920–30-х рр.» дослідник не встиг, його рукопис зберігається в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України² [10, с. 9–10]. Його дослідження продовжила сучасний український перекладознавець, перекладач, літературознавець, доктор філологічних наук, професор Лада Коломієць. Вона вперше опублікувала рукопис М. Н. Москаленка у своєму навчальному посібнику «Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років» (2015) [Див.: 10].

Слід погодитися з письменницею, літературознавцем та перекладачем Солюмією Павличко, котра у монографії «Дискурс модернізму в українській літературі» (1999) наголошує: «...там, де починаються ... переклади з західних літератур, відкривається естетичний простір для формування художніх принципів та систем іншого ... дискурсу. Однак, перекладознавство й орієнтація на інтелігенцію по-справжньому голосно зазвучали лише на рубежі віків, коли зміцніла сама інтелігенція» [16, с. 37–38]. Розвиваючи цю позицію, сучасний український науковець і громадський діяч та перекладач Максим Стріха зазначає, що перекладацька традиція України ХІХ–ХХ століть переважно була спрямована на освічені, інтелектуальні кола суспільства, які вільно читали твори мовою оригіналу (німецькою, польською, французькою тощо) [20, с. 9]. Поява визначних творів світової літератури у перекладі українською мовою сприяла модернізації української літератури та національному розквіту. Тому головною функцією художнього перекладу дослідники-перекладознавці (Г. Кочур, Р. Зорівчак, М. Москаленко, Р. Доценко, М. Стріха та ін.) вважають націєтворчу.

Слід зазначити, що перекладацтво українською мовою набуло активності в середині ХІХ ст. у Галичині. В 1890-х рр. кількість перекладних видань різко зростає, а перекладацтво вже «робиться не забавкою окремих освічених

¹ Москаленко М. Н. Нариси з історії українського перекладу. *Всесвіт*. 1993. № 9/10. С. 113–120 ; 2006. № 1/2. С. 172–190 ; 3/4. С. 154–171 ; 5/6. С. 174–194 ; 7/8. С. 192–207 ; 11/12. С. 160–175.

² Москаленко М. Н. Переклади 1920–30-х рр. (Незакінчений нарис) [Автограф]. *Відділ рукописних фондів та текстології Інституту літератури НАН України*. З архіву М. Н. Москаленка. – 16 с.

літераторів, а поважною частиною літератури (а засвоєна через переклад світова культура — поважною частиною твореної національної культури)» [20, с. 95]. На інших українських територіях діяла царська заборона друкувати українською мовою (Емський акт 1876 р.).

Не виключенням стало й видання перекладів французького письменника Ж. Верна. Його твори почали перекладати українською мовою у Галичині (Львів, Тернопіль) та у діаспорі (Вінніпег) ще за життя автора, до того ж ім'я у перекладі зазначено як Юлій Верн. Перший україномовний переклад роману «Матіас Шандор» (оригінальна назва «Mathias Sandorf») вийшов частинами на шпальтах львівської газети «Народна часопись» у 1894 р. під назвою «Матій Сандорф» [Дод.: 1]. Галицько-українська народна газета «Народна часопись» щоденно виходила українською мовою у м. Львові упродовж 1890–1914 рр. і 1918 р. як додаток до «Gazeta Lwowska». Окремою книгою роман вийшов накладом української видавничої спілки «Український голос» під назвою «Незвичайні пригоди Матія Сандорфа» [Дод.: 8–9] в м. Вінніпег, яке традиційно вважають неформальним осередком української спільноти Канади³. Переклад роману «Подорож навколо землі в 80 днях» (оригінальна назва «Le Tour du monde en quatre-vingts jours») вийшов 1895 р. у Львові в друкарні Наукового товариства імені Шевченка [Дод.: 2]. У кінці видання зазначені ініціали перекладача — А. Б. Ймовірно, це Олександр Михайлович Борковський (псевд.: А. Б., Ал. Б., Олекса Стороженко, Олекса Сторожинський, Українець; 1841–1921) — педагог, письменник-перекладач, журналіст, видавець, громадсько-культурний діяч [12]. Останнє прижиттєве україномовне видання «Крізь бльокаду» (оригінальна назва «Études de mœurs contemporaines. Les forceurs de blocus») вийшло 1904 р. у Тернополі за фінансової та організаційної підтримки журналу «Молодіж» [Дод.: 3]. На обкладинці вказані ініціали перекладача — Е. М. Ймовірно, перекладачем був Євген Юліанович Мандичевський (псевд. і крипт.: Фр. Улянович, Ф. У., Е. М.; 1873–1937) — письменник, перекладач, педагог; саме він протягом 1904–1905 рр. редагував літературно-пізнавальний і науково-популярний журнал «Молодіж» [5]. Згадку про переклад українською мовою романів Ж. Верна «Подорож навколо землі в 80 днях» та «Крізь бльокаду» знаходимо в післямові М. Капія до видання «Зоря Півдня» (оригінальна назва «L'Étoile du sud. Le Pays des diamants»), електронна копія якого наявна у відкритих джерелах [Дод.: 4]. Україномовний роман надруковано 1913 р. у Львові в друкарні Наукового товариства ім. Шевченка у перекладі письменника, перекладача та фольклориста Мирослава Дмитровича Капія (1888–1949). Він перекладав твори англійських, німецьких, норвезьких, польських та французьких письменників [2]. Також М. Д. Капій переклав інші твори Ж. Верна — «Шансельор» (1923) [Дод.: 10] «Чорна Індія» (1930) [Дод.: 27], «Плесом Амазонки» (1932) [Дод.: 28].

³ У діаспорі також були надруковані переклади романів «Подорож до місяця» (1917) [Дод.: 5], «Сорок тисяч миль під водою» (1918) [Дод.: 6].

Після скасування дії Емського акту у жовтні 1905 р., українські книжки, зокрема перекладні, починають виходити у Києві та інших великих містах України. Однак від початку Першої світової війни влітку 1914 р. до Лютневої революції 1917 р. та створення Центральної Ради у березні 1917 р. знов почалися репресії проти українства (погроми видавництв, бібліотек, культурних осередків) [15, № 5/6, с. 181]. Наступні два роки були спрямовані на активізацією українського книжкового руху, в тому числі й перекладної літератури.

Переклади творів Ж. Верна активно почали друкуватися в Україні в період з кінця 10-х рр. до кінця 20-х рр. ХХ ст. У Науковій бібліотеці Одеського національного університету імені І. І. Мечникова зберігається видання пригодницького роману Ж. Верна «За 80 днів кругом світу», перекладеного українською мовою та надрукованого 1919 р. в Києві в друкарні товариства «Час» [Дод.: 7] (переклад назви київського видання дещо відрізняється від львівського, описаного вище). Акціонерне товариство «Час» у 1917 р. поновило свою діяльність і приєднало видавниче товариство «Основа». Згуртувавши людей, що усвідомлюють значення освіти для відродження народу, товариство створило сприятливі умови для видання української книги. Для поповнення шкільних бібліотек друкарня видавала підручники, твори української та зарубіжної літератури (М. Твен, Е. По, Д. Лондон, Ф. Брет-Гарт, Ж. Верн) в перекладі на українську мову, здійснені О. Діхтярем, В. Королів-Старим, С. Тобілевичем [22, с. 39–41]. Видання виходили без ілюстрацій. У 1919 р. товариство «Час» зазнало втрат: у червні був розстріляний один з директорів товариства В. Петрушевський; загинув один із ініціаторів і фундаторів товариства М. Орловський; у складі української дипломатичної місії виїхав до Праги В. Королів-Старий [22, с. 39–41, 44]. Однак, акціонерне товариство «Час» продовжувало активно сприяти розвитку українського книжкового руху та залишило помітний слід в українській культурі.

Київське видання «За 80 днів кругом світу» вийшло без згадки імені перекладача. Цікавими є примітки перекладача на сторінках книги, за якими можна прослідкувати вартість грошових одиниць світу у порівнянні з українськими. Наприклад, на той час один англійський фунт стерлінгів дорівнював близько 10 карбованцям або 19 гривням (с. 20), гіней — 20 гривням (с. 27), франк — 37–38 копійкам (с. 47), а пенні — 2,625 копійкам (с. 145)⁴.

Університетський примірник видання, згідно зі штампом **БІБЛІОТЕКА | ПЕРШОГО ДИТЯЧОГО ГОРОДКА | ім. КОМІНТЕРНУ в м. ОДЕСІ** | попередньо належав бібліотечним фондам одеського Першого Дитячого містечка. Перше зразкове Дитяче містечко імені Комінтерну в м. Одесі було засновано 21 квітня 1921 р. в приміщеннях колишнього кадетського корпусу між четвертою та п'ятою станціями на Середньофонтанській дорозі⁵ [3, с. 128]. Заклад,

⁴ Верн Ж. За 80 днів кругом світу : роман : пер. з фр. Київ : т-во «Час», 1919. 250 с.

⁵ У 1940 р. Дитяче містечко було реорганізовано в ремісничє училище № 1. З початком Другої світової війни навчання було перервано. Після війни на базі колишнього притулку було створено дитячий санаторій імені Чувиріна. Зараз частину цієї території займає Національний університет «Одеська юридична академія».

покликаний боротися з масовою дитячою безпритульністю, очолив Артемії Григорович Готалов-Готліб — талановитий вчений-дослідник, історик, доктор педагогічних наук, один із організаторів Одеського інституту народної освіти (ОІНО), згодом професор Одеського державного університету (ОДУ — нині Одеський національний університет імені І. І. Мечникова). Згідно з положенням одеської губнаросвіти про «Дитячий Городок» за 1922 р., заклад мав бібліотеку та власну печатку [18, с. 1–12]. Бібліотека стала культурним осередком для вихованців та педагогічного колективу закладу, серед яких, крім А. Г. Готалова-Готліба, були найкращі педагоги Одеси: професори Д. К. Третьяков, Г. С. Томашпільський, С. О. Лозінський, Ст. І. Пальчинський та багато інших [3, с. 128]. Першими бібліотекарями були О. І. Фельштинська та К. А. Литкіна, у 1932 р. прийшла працювати досвідчений вчитель, вихователь і одночасно бібліотекар О. А. Касько [6, с. 645]. Завдяки їй, під час окупації, книжковий фонд був збережений і згодом став частиною бібліотечного фонду Одеської юридичної академії.

Однак у Науковій бібліотеці Одеського національного університету імені І. І. Мечникова зберігаються поодинокі примірники, що містять штамп Бібліотеки Першого Дитячого городка ім. Комінтерну в м. Одесі, серед яких і роман Ж. Верна «За 80 днів кругом світу» (1919). Книга також містить штамп **ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ | ФУНДАМ. БІБ-КА** |, це означає, що примірник надійшов до університетського книжкового фонду після квітня 1934 р.

У Науковій бібліотеці зберігаються три примірники видання гумористичного оповідання Ж. Верна в українському перекладі під назвою «Витівка доктора Окса» (оригінальна назва «Une fantaisie du Docteur Oх»), вперше перекладені та видані «Книгоспілкою» в 1924 р. без вказівки на перекладача [Дод.: 11]. Українська видавнича та книготорговельна спілка «Книгоспілка» діяла в 1918–1920 рр. у Києві та в 1923–1931 рр. у Харкові (існували філії у Києві та Одесі) [4]. У 1924 р. «Книгоспілка» видала цілу низку підручників та творів художньої літератури для шкіл українською мовою у серії «Бібліотека шкільної молоді».

Ілюстроване видання «Витівка доктора Окса» вийшло, як зазначено на звороті титульного аркуша, у друкарні київської філії «Книгоспілки» у 1923 р. (хоча на титульному аркуші стоїть 1924 рік) накладом 4 тис. примірників. Малюнки до тексту створив Петро Лапін (1887–1937) — український художник-графік, ілюстратор дитячих книг, який активно співпрацював із відомими київськими та харківськими видавництвами «Вернигора», «Проліски», «Державне видавництво», «Рух» та «Книгоспілка» [19, с. 195]. На думку сучасної дослідниці української книжкової графіки В. Є. Пітеніної, такі технологічні обмеження, як «...неякісний папір, чорно-білий друк та невеликий формат — характерна риса тогочасного книговидавництва — ... не завадили художникові створити

емоційну, цілісну і логічно побудовану серію ілюстрацій» [19, с. 195]. Таким чином П. Лапін зумів гармонійно поєднати текст й ілюстрацію.

Кожен примірник «Витівок доктора Окса» Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова має власну історію побутування та провенанс. Один примірник видання містить штамп **ЦЕНТРАЛЬНА | НАУКОВА | БІБЛІОТЕКА | м. Одеси | У. С. Р. Р. Н. К. О. «Укрнаука»** |. Отже, книга надійшла до фонду університетської бібліотеки в період 1924–1930 рр., яка в цей час мала назву Центральна наукова бібліотека (ЦНБ) [13, с. 29]. Два наступні примірники видання мають штамп **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** |. Провенанс свідчить, що ці примірники надійшли до університетської бібліотеки у 1930–1933 рр. — у період об'єднання ЦНБ, Одеської державної публічної бібліотеки та Української державної бібліотеки ім. Т. Шевченка у спільну бібліотеку під назвою Одеська державна наукова бібліотека (ОДНБ). За цих обставин ЦНБ стала відділом абонементу новоутвореної ОДНБ [11, с. 75–81]. Один з цих примірників також містить штамп **БІБЛІОТЕКА | ПЕРШОГО ДИТЯЧОГО ГОРОДКА | ім. КОМІНТЕРНУ в м. ОДЕСІ** | і попередньо входив до фондів бібліотеки Дитячого містечка (детальніше описано вище).

На межі 20–30-х рр. ХХ ст. настає розквіт перекладацької справи в Україні. Переважна більшість перекладених українською мовою творів Ж. Верна, що зберігається у Науковій бібліотеці ОНУ імені І. І. Мечникова, видана у 1928–1929 рр. Серед них і широко відомий науково-фантастичний пригодницький роман під назвою «Двадцять тисяч льє під водою» (оригінальна назва «*Vingt mille lieues sous les mers*»). В університетській бібліотеці зберігається видання під назвою **«Вісімдесят тисяч кілометрів під водою»** у перекладі О. Варавви, вперше видане на території України в 1928 р. [Дод.: 12]. Одеський дослідник перекладознавства С. С. Дложевський зазначив, що *«відхилення перекладу від оригіналу спричинені різницями в мові, культурі та суб'єктивному сприйманні перекладача»* [7, с. 31]. Насправді двадцять тисяч льє — це понад 80 тисяч кілометрів, тому перекладач вирішив використати міру довжини більш сприятливу для сприйняття українців.

Олексій Петрович Варавва (псевд.: Олекса Кобець, Олексій Воронин, Прохор Воронин, Андрій Дудка; 1882–1967) — український письменник, журналіст, редактор, перекладач, член «Просвіти». Він переклав на українську мову російськомовні твори українських письменників (Г. Квітки-Основ'яненка), прозові твори класичної російської (Л. Толстого, М. Островського, М. Горького⁶) та зарубіжної (Ж. Верна) літератур [24].

У період 1925–1928 рр. О. Варавва працював у Харкові. Тут на початку 1928 р. і був виданий роман «Вісімдесят тисяч кілометрів під водою» у видав-

⁶ Між О. Вараввою і М. Горьким виник конфлікт із приводу перекладу твору «Мати», на який автор не давав дозвіл, назвавши українську мову «наріччям». Після чого М. Горького прилюдно було звинувачено в українофобії [24].

ництві «Пролетарій». У Науковій бібліотеці зберігаються два примірники роману, на титульних аркушах яких ім'я перекладача вимарано(!). Можливо через те, що під час Великої Вітчизняної війни О. Варавва не евакуювався до Казахстану, а залишився в окупованому німцями Харкові та продовжував працювати у створеній окупантами газеті «Нова Україна», поки у 1943 р. не емігрував із сім'єю до Західної Європи [24]. Передмова літературного критика Олександра Старчакова (єврея за національністю, котрого у 1937 р. було звинувачено в активній участі в антирадянській терористичній і диверсійній організації та страчено) в примірниках збережена. Також видання містить український переклад нарис-підлямови «Сучасні «Наутилуси», написану Олексієм Травнічевим.

У виданні «Вісімдесят тисяч кілометрів під водою» використано оригінальні ілюстрації Е. Ріу та А. де Невіль, які переніс на гравірувальні дошки Анрі Теофіл Гільдебранд (Henri Théophile Hildibrand, 1824–1897) — французький гравер по дереву, один із головних інтерпретаторів Гюстава Доре та ілюстратор видань П'єра-Жуля Етцеля (Pierre-Jules Hetzel) — ключового видавця оригінальних творів Жуля Верна [29].

Едуард Ріу (Édouard Riou, 1833–1900) — французький художник, учень найвідоміших ілюстраторів Франції середини XIX ст. Шарля-Франсуа Добіньї та Гюстава Доре. Виступаючи першим ілюстратором романів Ж. Верна, Е. Ріу виконав серію ілюстрацій до багатьох його творів із циклу «Неймовірних подорожей».

Альфонс де Невіль (Alphonse de Neuville, 1836–1885) — французький художник, один із видатних художників батального жанру; учень Ежена Делакруа. Однак прославився А. де Невіль⁷ ілюстраціями до романів Ж. Верна. Свої малюнки він підписував *A. de N.*

Один із університетських примірників видання «Вісімдесят тисяч кілометрів під водою» містить штамп **ЦЕНТРАЛЬНА | НАУКОВА | БІБЛІОТЕКА | м. Одеси | У. С. Р. Р. Н. К. О. | «Україна»** | (детальніше описано вище), а інший — має кілька штампів: **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | У.Р.С.Р. | НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** | (прямокутної форми); **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** | (круглої форми). Штампи останнього примірника ілюструють історію його побутування від Української державної бібліотеки ім. Т. Шевченка в Одесі, яку в 1921 р. створив і очолив Богдан Михайлович Комаров (1882–1975) до абонементу ОДНБ, утвореної в 1930 р. завдяки тимчасовому об'єднанню трьох провідних бібліотек [11, с. 75–81]. Після 1933 р. книга залишилась у фонді університетської бібліотеки.

Перший переклад українською мовою роману Ж. Верна «500 бегуминих мільйонів» (оригінальна назва «Les cinq cents millions de la Béguine») у 1928 р.

⁷ Особливо цікавим є підхід художника А. де Невіля до зображення Наутилуса. Найімовірніше, він (як і, цілком можливо, Ж. Верн) надихнувся реальним винаходом американця Росса Уайненса, який побудував підводний човен у вигляді довгої сигари.

надрукувало київське приватне видавництво «Сяйво» [Дод.: 15]. Редакція та вступна стаття належить українському бібліографу, бібліотекознавцю, книгознавцю та літературознавцю Юрію Олексійовичу Меженко (1892–1969). Переклад з французької мови здійснила поетеса та перекладачка Тамара Григорівна Бутович (1882–?). Вона походила зі знатного дворянського роду Бутовичів на Полтавщині: дочка Григорія Онуфрійовича Бутовича, рідна сестра художника Миколи Бутовича. Закінчила Маріїнську жіночу гімназію у м. Кам'янці-Подільському (1901), де вивчала німецьку та французьку мови. Вочевидь, у 20-ті роки ХХ ст. перебувала в Києві та співпрацювала з видавництвом «Сяйво». З листів її подруг М. Романівської до М. Сенгалевич відомо, що у роки Великої Вітчизняної війни, оскільки Т. Бутович не була радянською активісткою, їй не запропонували евакуююватись. Вона залишилась на окупованій території [14, с. 83]. Подальша доля перекладачки невідома.

Для київського видання перекладу були використані класичні ілюстрації відомого французького художника та ілюстратора Леона Бенетта (Hippolyte Léon Benet, Léon Benett; 1839–1916), який проілюстровав більше 25 оригінальних творів Ж. Верна, опублікованих видавничим домом Етцель [27].

У Науковій бібліотеці зберігаються два примірники «500 бегуминих мільйонів». Один примірник містить штамп **ЦЕНТРАЛЬНА | НАУКОВА | БІБЛІОТЕКА | м. Одеси | У. С. Р. Р. Н. К. О. | «Укрнаука»**, а інший — штамп **НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** (прямокутної форми) та **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** (круглої форми).

У харківському видавництві «Український робітник» у 1928 р. вийшли переклади одразу двох творів Ж. Верна «Подорож до центру Землі» та «Подорож на Місяць».

Перший україномовний роман «Подорож до центру Землі» (оригінальна назва «*Voyage au centre de la Terre*») надруковано у перекладі З. Білоусової за редакцією Х. О. Алчевської [Дод.: 13]. На жаль, жодних відомостей про З. Білоусову віднайти не вдалося.

Христина Олексіївна Алчевська (1882–1931) — українська письменниця, драматург, прозаїк, поетеса та педагог. Після повернення з навчання у Сорбоні, Х. Алчевська працювала в недільній школі (1903), де, попри заборону, читала учням українські книжки; викладала українську та французьку мови в середніх та вищих навчальних закладах Харкова (1905). За ствердженням книгознавця І. С. Шекери, «*визволення народу Христина Алчевська пов'язувала з українізацією молоді. В її розумінні українці в Російській імперії приречені на денаціоналізацію та асиміляцію*» [1]. Тому Х. Алчевська організувала учнівські гуртки з вивчення української мови, літератури й історії. Вона займалася й перекладацькою діяльністю: з російської та французької мов на українську і навпаки (В. Гюго, вірші Вольтера, П. Корнеля, І. Франка, Т. Шевченка, праці А. Барбюса, Ж. Верна, Л. Мішель та інших) [1].

У виданні «Подорож до центру Землі» (1928) використані ілюстрації художника Едуарда Ріу, згаданого раніше, та гравера й літографа Шарля Морана (Charles Maurand, 1824–1904), що діяв у Франції, Великобританії та США. Обкладинку оформив харківський художник-графік та ілюстратор Лазар Давидович Ясин.

Провенанс примірника: штампи **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | У.Р.С.Р. |; НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** | (прямокутної форми); **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** | (круглої форми).

Роман Ж. Верна «Подорож на Місяць» (оригінальна назва «De la Terre à la Lune»), надрукований також у Харкові в 1928 р., вперше перекладено українською мовою Л. Пахаревським та Н. Пиховою [Дод.: 14].

Леонід Андрійович Пахаревський (1883–1938) — український письменник, актор, режисер, драматург, журналіст. Випускник Музично-драматичної школи М. Лисенка. У 1920-х рр., змінивши театральну діяльність на педагогічну, він викладав на Київських педагогічних курсах імені Грінченка (викладання на курсах здійснювалося виключно українською мовою), працював директором і одночасно викладачем історії у київській школі [17]. Чимало часу Л. А. Пахаревський віддавав перекладацькій діяльності з німецької, норвезької, польської, російської, французької мов, в тому числі перекладав твори Ж. Верна.

Н. Пихова (роки життя невідомі) — українська перекладачка з французької мови.

Видання «Із Землі на Місяць» вийшло як підручник у серії «Для дітей старшого та середнього віку» накладом 3160 примірників. Обкладинка роботи художника, графіка, ілюстратора, дизайнера книг Бориса Борисовича Тітова (1897–1951) не зберіглася. До видання включено 16 гравюр А.-Фр. Паннемакера, зроблених за малюнками А. де Монто.

Адольф-Франсуа Паннемакер (Adolphe-François Pannemaker, 1822–1900) — бельгійський гравер по дереву, який працював переважно у Франції. Він був одним із головних граверів Гюстава Доре, а також ілюстраторів романів Еркмана-Шатріана та «Надзвичайних подорожей» Ж. Верна, виданих Етцелем [32]. Свої роботи А.-Фр. Паннемакер підписував *Pann*.

Антонен Віктор Ксав'є Анрі де Монто (Antonin Victor Xavier Henri de Montaut, 1829–1889) — французький художник, дизайнер, гравер та ілюстратор. Він підписував свої композиції різними варіаціями: *H. de Hem; Monta; Ну* [31]. У виданні «Із Землі на Місяць» художник використав підпис *Ну*.

Університетський примірник роману містить штамп **ЦЕНТРАЛЬНА | НАУКОВА | БІБЛІОТЕКА | м. Одеси | У. С. Р. Р. Н. К. О. | «Укрнаука»** |.

Найбільше перекладів творів Ж. Верна було надруковано протягом 1929 р. у київських видавництвах Час, Книгоспілка, ДВУ. Перший переклад українською мовою пригодницького роману Ж. Верна «Школа Робінзонів» (оригінальна назва «L'École des Robinsons») надруковано 1929 р. у Києві у видавничому това-

ристві «Час» [Дод.: 22]. Переклад здійснив Віктор Люсьєнович (Лук'янович) Жюно (1882 – після 1931) — український педагог, перекладач з французької мови; викладач київських гімназій. Був заарештований у липні 1931 р. Подальша доля невідома [21, с. 75].

Редактором видання виступив письменник і перекладач Михайло Євдокимович Івченко (1890–1939). У вересні 1929 р. він був арештований за сфальсифікованим звинуваченням за антирадянські ідеї (переклад твору Ж. Верна встиг вийти у червні 1929 р.). Він отримав умовний строк на 3 роки та довгий час не міг публікуватися [8]. Певно тому на титульному аркуші університетського примірника його ім'я повністю закреслене(!).

Обкладинку до видання «Школа Робінзонів» створив Михайло Орлов. Книга вийшла накладом 4110 примірників.

Примірник із фондів Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова містить штампи **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | У.Р.С.Р. | НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ |** (прямокутної форми); **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ |** (круглої форми).

Перший друкований роман Ж. Верна «П'ять тижнів на повітряній кулі» (оригінальна назва «Cinq semaines en ballon») був перекладений багатьма мовами світу. У Науковій бібліотеці Одеського національного університету зберігається видання роману під назвою «П'ять тижнів на аеростаті» (1929), який вперше українською мовою перекладала Н. О. Янко-Триницька для київського видавництва «Час» [Дод.: 21]. Видання містить кольорову обкладинку.

Надія Олександрівна Янко-Триницька (1908–1987) — мовознавець-славіст, перекладач. У 20-х рр. ХХ ст. вона активно перекладала художні твори українською з західноєвропейських мов, зокрема романи Ж. Верна «П'ять тижнів на аеростаті» та «Матіас Сандорф» [21 с. 94].

Університетський примірник має ті ж самі штампи, що і попередні примірники: **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | У.Р.С.Р. | НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ |** (прямокутної форми); **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ |** (круглої форми).

Перший україномовний переклад пригодницького науково-фантастичного роману Ж. Верна «Пливуче місто» (оригінальна назва «L'Île à hélice») надруковано в 1929 р. на замовлення Державного видавництва України Видавничим товариством «Час» у Києві [Дод.: 18]. Видання вийшло без зазначення перекладача. На титульному аркуші розміщено криптонім *Н. Б.* У книзі Г. І. Ковальчук «Український науковий інститут книгознавства (1922–1936)» ми знаходимо відсилку до імені П. О. Балицького [9, с. 675].

Павло Олександрович Балицький (1881–1938) — видавець, історик української книги, перекладач. Здобувши вищу освіту в Петербурзькому університеті й Археологічному інституті, він створив там «Українську книгарню і

базар» та заснував товариство «Друкар». У зв'язку з революційними подіями влітку 1917 р. вирішив повернутися на Україну. П. О. Балицький працював завідувачем видавничим відділом у Київському губернському земстві, відновив діяльність «Друкаря» в Києві [9, с. 480]. З травня 1920 р. він став помічником завідуючого відділу друку й преси Київщини. Певний час завідував друкарнею Академії наук [9, с. 481]. У 1927 р. розпочав наукову роботу в УНІК по секції історії книги [9, с. 482]. У 1929 р. П. О. Балицький разом з іншими працівниками УНІК, авторами праць, опублікованих Інститутом, та членами комісії був заарештований за звинуваченнями в націоналізмі, навіть фашизмі, у створенні та участі в терористичних організаціях «Братство української державності» (БУД), «Спілки визволення України» (СВУ) [9, с. 475–476]. Наступного року видавця було звільнено і справу закрито. До червня 1933 р. П. О. Балицький завідував фондом друку Всеукраїнського музейного містечка (звільнений із політичних мотивів). А у жовтні 1938 р. його було розстріляно [9, с. 485]. За життя П. О. Балицький досліджував історію української книги першої половини ХІХ ст. До першого арешту (1929 р.) він встиг перекласти твір «Плавуче місто». Книга вийшла накладом 5 тис. примірників.

Україномовне видання проілюстрували численні роботи художника Ж. Фера та гравера по дереву А.-Ф. Паннемакера (про гравера розповідалось вище). Жуль-Декарт Фера (Jules-Descartes Férat, 1829–1906) — французький художник, офортист та ілюстратор, відомий своїми зображеннями фабрик та їхніх робітників. Він ілюстрував книги багатьох відомих авторів, таких як Ж. Верн, Е. По, В. Гюґо [28].

У фондї Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова зберігаються два примірники видання. На одному примірнику проставлені два штампи: **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | У.Р.С.Р. | та ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ |** (круглої форми). В іншого примірника зберіглася кольорова обкладинка, крім вище названих штампів, він містить ще штамп **НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ |** (прямокутної форми).

У 1929 р. активно друкувались твори українських письменників і україномовні переклади зарубіжних авторів у харківсько-київській філії ДВУ (Державне видавництво України). Тут з'явився перший переклад пригодницького роману «П'ятнадцятилітній капітан» (оригінальна назва «Un capitaine de quinze ans»), який здійснив Д. Лисиченко [Дод.: 20].

Дмитро Михайлович Лисиченко (1887 – після 1930) — один із лідерів українського культурного руху в Катеринославі, журналіст, бібліограф, видавець і дослідник української видавничої діяльності, преси та книготоргівлі на Катеринославщині, перекладач англійської та французької літератури, історик української преси. Був членом «Просвіти», єдиної легальної української громадської організації на той час [25, с. 181]. Протягом 1913–1919 рр. відомий пропагандист української школи Д. М. Лисиченко разом із дружиною тримав

українську книгарню «Слово». Книгарня була тим центром, де планувалося розпочати діяльність українського видавництва в Катеринославі [25, с. 181]. Однак у листопаді 1915 р. дехто з ініціаторів видавництва були заарештовані, в їх числі й Д. М. Лисиченко, а книгарню опечатано [25, с. 182]. Під час Лютневої революції 1917 р. Д. М. Лисиченка випустили з в'язниці. Він відразу почав організовувати видавництво. Однак вже на початку 1920-х рр. він залишився без роботи і був змушений переїхати до Києва. Там він завідував книгарнею Вукоопспілки. Зі спогадів Юрія П'ядика, співробітника Д. М. Лисиченко, «у книгарні можна було знайти книжки українською мовою або про Україну, які видавалися де-будь у світі» [25, с. 183]. У 1928–1929 рр. Д. М. Лисиченко разом з К. Довганем був членом бібліографічної комісії при УНІК [9, с. 269]. В той же час Д. М. Лисиченко працював у друкарні «Книгоспілки» [9, с. 407]. Він перекладав українською мовою світових класиків, зокрема Ж. Верна та Д. Лондона. У листопаді 1930 р. Д. М. Лисиченка було заарештовано за розповсюдження національної літератури і засуджено на 5 років виправно-трудових таборів [25, с. 184–185]. Подальша доля його невідома.

Видання роману «П'ятнадцятилітній капітан» прикрашають ілюстрації Анрі Мейєра (Henri Meyer, 1841–1899) — французького карикатуриста та ілюстратора, який створював ілюстрації до романів Ж. Верна, опублікованих П. -Ж. Етцелем [30]. Серед його досягнень — роман «П'ятнадцятирічний капітан».

Університетський примірник перекладу має штампи: **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | У.Р.С.Р. | та ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ |** (круглої форми).

Пригодницький роман «Діти капітана Гранта» (оригінальна назва «Les Enfants du Capitaine Grant») вперше перекладено українською мовою в 1929 р. і надруковано за замовленням ДВУ видавничим товариством «Час» у Києві [Дод.: 17]. У Науковій бібліотеці роман представлено українською мовою у кількох виданнях (1929, 1951, 1963). Над українським перекладом київського видання 1929 р. працювали Н. Романович-Ткаченко спільно з Н. Ходкевич.

Наталя Данилівна Романович-Ткаченко (1884–1933) — українська письменниця та перекладачка; член літературної організації «Плуг». Вона працювала у Всенародній бібліотеці України при ВУАН, викладала українську мову в школі; працювала для приватних видавництв «Книгоспілка» і «Час», друкувала оповідання. Померла Н. Д. Романович-Ткаченко у Києві 1933 р. від тифу.

За життя вона перекладала літературні твори з англійської та французької мов. Її перекладам, як зазначає дослідник М. Москаленко, «*притаманні природність і чистота мови, ясність вислову і чутливість до тонкощів стилю першотворів*» [15, № 11/12, с. 170]. Зокрема роман «Діти капітана Гранта» Ж. Верна вона переклала разом зі своєю дочкою Наталею Михайлівною Ткаченко-Ходкевич (1904–?), яка, на той час, працювала технічним секретарем місцевому письменників та перекладала з іноземних мов [21, с. 90].

Видання «Діти капітана Гранта» (1929) вийшло накладом 5 тис. примірників. Прикрашає роман обкладинка роботи художника, живописця та графіка Порфирія Дмитровича Жалка-Титаренка (1881–1949) і гравюри А.-Фр. Паннемакера, зроблених за малюнками Едуарда Ріу.

Університетський примірник має штампи: **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | У.Р.С.Р. | НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** (прямокутної форми); **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** (круглої форми).

Науково-фантастичний пригодницький роман-робінзопада Ж. Верна «Таємничий острів» (оригінальна назва «L'Île mystérieuse») у перекладі К. Довганя та А. Нового вперше вийшов у 1929 р. у київській філії видавництва «Книгоспілка» [Дод.: 23].

Костянтин Андрійович Довгань (1902–1937) — книгознавець, літературний критик, бібліограф. Закінчив Київський інститут народної освіти (ІНО) та аспірантуру (під керівництвом Ю. Меженка) при Українському науковому інституті книгознавства (УНІК), в якому з 1926 р. обіймав посаду секретаря Кабінету вивчення книги й читача [9, с. 507]. Він став одним із головних погромників УНІК і українського книгознавства в цілому [Детальніше див.: 9, с. 122, 508]. Під час реорганізації УНІК 1931 р. К. Довгань мав зайняти посаду директора Інституту, але не зміг швидко організувати переїзд з Харкова, тому наступного року був призначений керівником філії УНІК у Харкові. З 1935 р. став науковим робітником Бібліотеки АН УРСР [9, с. 439–440]. А наступного року був заарештований за сфальсифікованим звинуваченням та звільнений «як ворожий елемент». Розстріляний у липні 1937 р. [Детальніше див.: 9, с. 509–512].

К. А. Довгань, працюючи в УНІК, входив до складу спеціальної комісії з Всеукраїнського обслідування бібліотек, яка займалася виявленням кількісного попиту на сучасну українську літературу та перекладні твори [9, с. 292, 300–301]. Також він досліджував соціальну функцію книги. *«Художній твір він розглядав як знаряддя впливу на читача, вважав, що найгеніальніший поетичних творів не може бути геніальним, якщо його ніхто не прочитав»* [9, с. 321]. Не дивно, що володіючи українською, російською, польською та французькою мовами, К. А. Довгань, крім написання власних публікацій, займався перекладами художніх творів зарубіжних письменників, зокрема роман Ж. Верна «Таємничий острів».

На жаль, про перекладача А. Нового жодних відомостей віднайти не вдалося.

Обкладинку для київського видання роману створив живописець, графік й ілюстратор Борис Іванович Крюков (1895–1967). Обкладинка університетського примірника не зберіглася.

На титульному аркуші зазначено, що видання містить 60 малюнків П. Фера (про художника зазначено вище). Ілюстрації до роману Ж. Верна «Таємничий острів» вважаються його найбільшими шедеврами. Гравюри за малюнками

створив Ш. Барбан. Шарль Барбан (Charles Barbant, 1844–1921) — французький гравер та ілюстратор. Його майстерня була однією з найбільших у Парижі; основною сферою його діяльності була ксилографія — техніка різьблення по дереву, призначена для створення багаторазово відтворюваних зображень, найчастіше у вигляді друкарських кліше. Протягом 1869–1882 рр. він був одним із ілюстраторів творів Ж. Верна [26].

Університетський примірник видання «Таємничий острів» має кілька штампів: **Українська Державна Бібліотека | ім. Т. ШЕВЧЕНКА | УР.С.Р. | НКО. УСРР. | ОДЕСЬКА | ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** | (прямокутної форми); **ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА | АБОНЕМЕНТ** | (круглої форми).

Отже, розглянувши переклади творів Ж. Верна українською мовою, занурившись у нелегкий, але цікавий період українського перекладацького руху кінця XIX – першої третини XX ст., ми прослідкували зростання кількості перекладної літератури у кінці 20-х рр. XX ст.

Розквіту перекладацької справи 1920-х рр. в Україні посприяла українська інтелігенція, яка знала іноземні мови і прагнула збагатити національну літературу. Перекладачами творів Ж. Верна були не лише професійні літератори (Олексій Варавва, Христина Алчевська, Наталя Романович-Ткаченко), а й науковці, видавці, педагоги, культурні й театральні діячі (Тамара Бутович, Леонід Пахаревський, Віктор Жюно, Надія Янко-Триницька, Павло Балицький, Дмитро Лисиченко, Наталя Ткаченко-Ходкевич, Костянтин Довгань). Для деяких українських митців 1920-х рр., які не стали відвертими радянськими активістами, перекладацька діяльність стала єдиною можливістю літературного заробітку (Михайло Івченко).

Зростанню кількості перекладної літератури також сприяла тогочасна політика влади — так звана українізація, що насправді мала на меті поширення впливу на українське суспільство і поступове здійснення русифікації. На жаль, загальне піднесення української літератури 20-х рр. XX ст., і в тому числі перекладної, змінилося добою «Розстріляного відродження». Але це вже інша тема для наступних досліджень.

Список використаної літератури

1. Христина Алчевська : [віртуальна виставка] / упоряд. І. С. Шекепа. URL: <http://www.nbu.gov.ua/pode/5443> (дата звернення: 13.10.2025).
2. Арсенич П. І. Мирослав Дмитрович. *Енциклопедія сучасної України* / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ : Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2012. Т. 12. URL: <https://esu.com.ua/article-9406> (дата звернення: 13.10.2025).
3. Великодняя А. В. Дарственные надписи в книжном фонде А. Г. Готалова-Готлиба (на материале одесских изданий). *Вісн. Одес. нац. ун-ту. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство*. 2017. Т. 22, Вип. 1(17). С. 127–145. URL: [http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/Vonu_bbk_2017_22_1\(17\).pdf](http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/Vonu_bbk_2017_22_1(17).pdf) (дата звернення: 13.10.2025).
4. Гелей С. Д. Книгоспілка. *Енциклопедія сучасної України* / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ : Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2013. Т. 13. URL: <https://esu.com.ua/article-8692> (дата звернення: 13.10.2025).

5. Гуцал П. З. Мандичевський Євген Юліанович. *Енциклопедія сучасної України* / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ : Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2018. Т. 19. URL: <https://esu.com.ua/article-63401> (дата звернення: 13.10.2025).
6. Дем'яненко О. М., Калиновська О. В. Відображення історії Одеси в «Цифровій колекції архіву дитмістечка імені Комінтерну». *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) : у 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Гельветика, 2021. Т. 2. С. 645–648.
7. Дложевський С. С. П. І. Ніщинський, як перекладач з античних мов. *Вісн. Одес. комісії краєзнавства при УАН*. Одеса, 1929. Ч. 4–5 : Секція соціально-історична. С. 30–31.
8. Івченко Михайло Євдокимович: життя та творчість. *УкрЛіб* : 6-ка укр. літ. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=13315> (дата звернення: 13.10.2025).
9. Ковальчук Г. І. Український науковий інститут книгознавства (1922–1936) / наук. ред. В. І. Попик ; Нац. акад. наук України, Нац. 6-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : Академперіодика, 2015. 688 с.
10. Коломієць Л. В. Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років : матеріали до курсу «Історія перекладу» : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2015. 360 с.
11. Комаров Б. М. Українська державна бібліотека ім. Т. Шевченка в Одесі. *Бібліол. вісті*. 1925. № 1–2. С. 75–81.
12. Купчинський О. А. Борковський Олександр. *Наукове товариство імені Шевченка* : енциклопедія. Київ ; Львів : НТШ, Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2015. URL: <https://encyclopedia.com.ua/entry-395> (дата звернення: 13.10.2025).
13. Левченко В. В. Судьбы сотрудников Научной библиотеки Одесского университета на фоне социально-политических трансформаций первой трети XX века. *Вісн. Одес. нац. ун-ту. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство*. 2013. Т. 18, вип. 1 (9). С. 26–49. URL: [http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/ONU_Visnik_Bibl_1\(18\)_2013.pdf](http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/ONU_Visnik_Bibl_1(18)_2013.pdf) (дата звернення: 13.10.2025).
14. Мацько В. П. Проблематика творчості Марії Галич крізь призму прочитання маловідомих автобіографічних текстів. *Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство*. 2014. № 41. С. 77–93.
15. Москаленко М. Н. Нариси з історії українського перекладу. *Vsesvit*. 2006. № 5/6. С. 174–194 ; № 11/12. С. 160–170. URL: <https://www.vsesvit-journal.com/old/> (дата звернення: 13.10.2025).
16. Павличко С. Д. Дискурс модернізму в українській літературі : монографія. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Либідь, 1999. 447 с.
17. Пахаревський Леонід Андрійович : біографія. *УкрЛіб* : 6-ка укр. літ. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=13333> (дата звернення: 13.10.2025).
18. Первый Детский Городок имени Коминтерна / сост.: А. Г. Готалов-Готлиб, В. А. Домбровский, Д. К. Третьяков, С. О. Лозинский ; ред. Вл. Потемкин. Одесса : Одес. губерн. отд. нар. образования, 1922. [4], III, [1], 219 с.
19. Пітеніна В. Є. Художні та стилістичні особливості графіки Петра Лапина, ілюстратора дитячої книги першої третини XX століття. *Українська академія мистецтва* : дослідн. та наук.-метод. пр. Київ, 2018. Вип. 27. С. 193–199. URL: <https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/issue/view/8> (дата звернення: 13.10.2025).
20. Стріха М. В. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ : Факт–Наш час, 2006. 344 с. (Серія «Висока поліція»).
21. Українська дитяча книга 1920-х років у фондах Педагогічного музею України : каталог-путівник / Пед. музей України ; [уклад.: В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. Київ : ПМУ, 2018. 116 с. (Серія «Бібліофонд Педагогічного Музею» ; вип. 4).
22. Устїнікова О., Сенько П. М. З історії створення видавничого акційного товариства «Час», 1918 рік (за матеріалами спецфонду Книжк. палати України). *Вісн. Кн. палати*. 2006. № 10. С. 39–45.
23. Фантастичний світ творів Жуля Верна крізь призму перекладу : [віртуальна виставка] / упоряд. та оформ. Г. В. Великодна. *Наук. 6-ка ОНУ імені І. І. Мечникова* : офіц. сайт. URL: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Vystavka.-Fantastychnyj-svit-tvoriv-ZH.-Verna-kriz-pryzmu-perekladu.pdf> (дата звернення: 13.10.2025).
24. Хижун Я. В. Варавва Олекса Петрович. *Енциклопедія сучасної України* / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ, 2005. Т. 4. URL: <https://esu.com.ua/article-33125> (дата звернення: 13.10.2025).

25. Чабан М. П. Книгар Дмитро Лисиченко. *Українська біографістика* : зб. наук. пр. / НАН України ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; Ін-т біогр. дослідж. Укр. біогр. т-во. 2005. Вип. 3. С. 180–185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ubi_2005_3_36 (дата звернення: 13.10.2025).
26. Charles Barbant. *Wikipedia* : free encyclopedia. Last edited: 07.12.2023. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Barbant (дата звернення: 13.10.2025).
27. Léon Benett. *Wikipédia* : l'encyclopédie libre. Last edited: 24.07.2025. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/L%C3%A9on_Benett (дата звернення: 13.10.2025).
28. Jules Férat. *Wikipedia* : free encyclopedia. Last edited: 03.02.2026. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Jules_F%C3%A9rat (дата звернення: 13.10.2025).
29. Henri Théophile Hildibrand. *Wikipédia* : l'encyclopédie libre. Last edited: 24.07.2025. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Th%C3%A9ophile_Hildibrand (дата звернення: 13.10.2025).
30. Henri Meyer (illustrateur). *Wikipédia* : l'encyclopédie libre. Last edited: 03.01.2026. URL: [https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Meyer_\(illustrateur\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Meyer_(illustrateur)) (дата звернення: 13.10.2025).
31. Henri de Montaut. *Wikipédia* : l'encyclopédie libre. Last edited: 21.11.2025. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_de_Montaut (дата звернення: 13.10.2025).
32. François Pannemaker. *Wikipédia* : l'encyclopédie libre. Last edited: 26.12.2025. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Pannemaker (дата звернення: 13.10.2025).

References

1. Shekera, I. S. (Uklad.). (bez daty). *Khrystyna Alchevska* [Khrystyna Alchevska]: *Virtualna vystavka*. Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. <http://www.nbuv.gov.ua/node/5443> [in Ukrainian].
2. Arsenych, P. I. (2012). Kapii Myroslav Dmytrovych [Kapii Myroslav Dmytrovych]. U *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy* (T. 12). Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. <https://esu.com.ua/article-9406> [in Ukrainian].
3. Velykodna, H. V. (2017). Darstvennyye nadpisi v knizhnom fonde A. G. Gotalova-Gotliba (na materiale odesskikh izdaniy) [Dedicatory inscriptions in the book fund of A. G. Gotalov-Gottlieb (based on Odessa publications)]. *Odesa National University Herald, Series: Library Studies, Bibliography Studies, Bibliology*, 22(1(17)), 127–145. [http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/Vonu_bbk_2017_22_1\(17\).pdf](http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/Vonu_bbk_2017_22_1(17).pdf) [in Russian].
4. Helei, S. D. (2013). Knyhospilka [Book club]. U *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy* (T. 13). Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. <https://esu.com.ua/article-8692> [in Ukrainian].
5. Hutsal, P. Z. (2018). Mandychevskiy Yevhen Yulianovych [Evgeny Yulianovych Mandychevskiy]. *Entsyklopediya suchasnoyi Ukrainy* (T. 19). Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. <https://esu.com.ua/article-63401> [in Ukrainian].
6. Demianenko, O. M., & Kalynovska, O. V. (2021). Vidobrazhennia istorii Odesy v "Tsyfrovii kolekciiy arkhivu dytmistechka imeni Kominternu" [Reflection of the history of Odessa in the "Digital Collection of the Archive of the Comintern Children's Town"]. U *Nauka ta suspilne zhyttia Ukrainy v epokhu hlobalnykh vyklykiv liudstva u tsyfrovu eru: z nahody 30-richchia proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy ta 25-richchia pryiniattia Konstytutsii: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 21 maia 2021 roku* (T. 2) (s. 645–648). Odesa [in Ukrainian].
7. Dlozhevskiy, S. S. (1929). P. I. Nishchynskiy, yak perekladach z antychnykh mov [P. I. Nishchynsky, as a translator from ancient languages]. *Visnyk Odeskoi Komisii Kraieznavstva pry UAN*, 4–5, 30–31 [in Ukrainian].
8. Vasyliiev Ye. (Zasnovnyk). (bez daty). Ivchenko Mykhailo Yevdokymovych: zhyttia ta tvorchist [Mykhailo Yevdokymovych Ivchenko: life and work]. *UkrLib: biblioteka ukrainskoi literatury*. <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=13315> [in Ukrainian].
9. Kovalchuk, H. I. (2015). *Ukrainskyi naukovi instytut knyhoznavstva (1922–1936)* [Ukrainian Scientific Institute of Bibliography (1922–1936)]. Kyiv: Akadempriodyka [in Ukrainian].
10. Kolomiets, L. V. (2015). *Ukrainskyi khudozhnii pereklad ta perekladachi 1920–30-tykh rokiv: materialy do kursu "Istoriia perekladu"* [Ukrainian artistic translation and translators of the 1920s and 30s : materials for the course "History of Translation"]: *Navchalnyi posibnyk*. Vinnitsa: Nova Knyha [in Ukrainian].
11. Komarov, B. M. (1925). *Ukrainska derzhavna biblioteka imeni T. Shevchenka v Odesi* [Ukrainian State Library named after T. Shevchenko in Odesa]. *Bibliolohichni Visti*, 1–2, 75–81 [in Ukrainian].
12. Kupchynskiy, O. A. (2015). Borkovskiy Oleksandr [Oleksandr Borkovsky]. *Naukove tovarystvo imeni Shevchenka: Entsyklopediia*. Kyiv, Lviv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. <https://encyclopedia.com.ua/entry-395> [in Ukrainian].

13. Levchenko, V. V. (2013). Sudby sotrudnikov Nauchnoy biblioteki Odesskogo universiteta na fone sotsialno-politicheskikh transformatsiy pervoy treti XX veka [Fate of employees of the University Scientific Library of Odesa on the background of social and political transformations of the first third of 20th century]. *Odesa National University Herald, Series: Library Studies, Bibliography Studies, Bibliology*, 18(1(9)), 26–49. [http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/ONU_Visnik_Bibl_1\(18\)_2013.pdf](http://liber.onu.edu.ua/pdf/vestniki/ONU_Visnik_Bibl_1(18)_2013.pdf) [in Ukrainian].
14. Matsko, V. P. (2014). Problematyka tvorchosti Marii Halych kriz pryzmu prochytannia malovidomykh avtobiografichnykh tekstiv [The problems of Maria Halych's work through the prism of reading little-known autobiographical texts]. *Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Literary studies*, 41, 77–93 [in Ukrainian].
15. Moskalenko, M. N. (2006). Narysy z istorii ukrainskoho perekladu [Essays on the history of Ukrainian translation]. *Vsesvit*, 5/6, 174–194; 11/12, 160–170. <https://www.vsesvit-journal.com/old/> [in Ukrainian].
16. Pavlychko, S. D. (1999). *Dyskurs modernizmu v ukrainskii literaturi* [Discourse of modernism in Ukrainian literature] (2-he vyd., dop. ta vypr.). Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
17. Pakharevskiy Leonid Andriiovych: biohrafia [Leonid Andreyovych Pakharevsky: biography]. (bez daty). *UkrLib: biblioteka ukrainskoi literatury*. <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=13333> [in Ukrainian].
18. Hotalov-Hotlyb, A. H., Dombrovskiy, V. A., Tretiakov, D. K., & Lozynskiy, S. O. (Sost.) (1922). *Pervyy Detskiy Gorodok imeni Komintern* [The First Children's Town named after the Comintern] (V. Potemkin, Red.). Odesa: Odesskiy gubernskiy otdel narodnogo obrazovaniya [in Russian].
19. Pitenina, V. Ye. (2019). Khudozhni ta stylistychni osoblyvosti hrafyky Petra Lapyna, iliustratora dytiachoi knyhy pershoi tretyny XX stolittia [Artistic and stylistic features of the graphics of Petr Lapin, a children's book illustrator of the first third of the 20th century]. *Ukrainian Academy of Arts: Research and Scientific Methodological Works*, 27 193–199. <https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/issue/view/8> [in Ukrainian].
20. Strikha, M. V. (2006). *Ukrainskyi khudozhnii pereklad: mizh literaturoiu i natsiietvorenniam* [Ukrainian literary translation: between literature and nation-building]. Kyiv: Fakt–Nash chas [in Ukrainian].
21. Pedahohichnyi muzei Ukrainy. (2018). *Ukrainska dytiacha knyha 1920-kh rokiv u fondakh Pedahohichnoho muzeiu Ukrainy: Kataloh-putivnyk* [Ukrainian children's book of the 1920s in the funds of the Pedagogical Museum of Ukraine: a catalog-guide] (V. O. Haidei, O. P. Mikhno, Uklad.). Kyiv: Pedahohichnyi muzei Ukrainy [in Ukrainian].
22. Ustinnikova, O., & Senko, P. (2006). Z istorii stvorennia vydavnychoho aktsiinoho tovarystva "Chas", 1918 rik (za materialamy spetsfondu Knyzhkovoï palaty Ukrainy) [From the history of the creation of the "Chas" publishing joint-stock company, 1918 (based on the materials of the special fund of the Chamber of Books of Ukraine)]. *Bulletin of the Book Chamber*, 10, 39–45 [in Ukrainian].
23. Velykodna, H. V. (Uklad.). (2023). *Fantastychnyi svit tvoriv Zhulia Verna kriz pryzmu perekladu* [The fantastic world of Jules Verne's works through the lens of translation]: *Virtualna vystavka*. Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova. <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Vystavka.-Fantastychnyj-svit-tvoriv-ZH.-Verna-kriz-pryzmu-perekladu.pdf> [in Ukrainian].
24. Khyzhun, Ya. V. (2005). Varavva Oleksa Petrovych [Varavva Oleksa Petrovych]. U *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy* (T. 4). Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. <https://esu.com.ua/article-33125> [in Ukrainian].
25. Chaban, M. P. (2005). Knyhar Dmytro Lysychenko [Bookseller Dmytro Lysychenko]. *Biographica Ukrainica*, 3, 180–185. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ubi_2005_3_36 [in Ukrainian].
26. Charles Barbant. (2023, May 07). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Barbant
27. Léon Benett. (2025, July 24). In *Wikipédia*. https://fr.wikipedia.org/wiki/L%C3%A9on_Benett
28. Jules Férat. (2026, February 03). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Jules_F%C3%A9rat
29. Henri Théophile Hildibrand. (2025, July 24). In *Wikipédia*. https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Th%C3%A9ophile_Hildibrand
30. Henri Meyer (illustrateur). (2026, January 03). In *Wikipédia*. [https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Meyer_\(illustrateur\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_Meyer_(illustrateur))
31. Henri de Montaut. (2025, November 21). In *Wikipédia*. https://fr.wikipedia.org/wiki/Henri_de_Montaut
32. François Pannemaker. (2025, December 26). In *Wikipédia*. https://fr.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Pannemaker

Стаття надійшла 17.10.2025 р.

ДОДАТОК

Список перекладів творів Ж. Верна, виданих українською мовою протягом 1894–1992 рр.⁸

1894

1. Верн Ж. Матій Сандорф / Юлія Верна // Народна часопись. – 1894. – Ч. 118–130, 133–135, 138–141, 144–159, 164–167, 185–194, 196–201, 206–208, 217–227, 230–232.

Бібліографія:

Зоря : [часопис]. – 1894. – Ч. 20. – С. 448. – Відомості доступні також через Інтернет: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/af/Часопис_Зоря_1894_20.pdf (дата звертання: 08.07.2025).

1895

2. Верн Ж. Подорож навколо землі в 80 днях / Юлій Верне ; пер. А. Б. [О. М. Борковський]. – Накладом Руського товариства педагогічного. – Львів : з друк. Наук. т-ва ім. Шевченка, під зарядом К. Беднарського, 1895. – 237, [2] с.

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 : наук.-бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 1 : 1798–1903 / Л. В. Беляєва [та ін.] ; ред. Л. А. Дубровіна [та ін.]. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2019. – С. 492 (№ 4397). – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003116> (дата звертання: 08.07.2025).

У бібліографії помилково вказано рік видання 1894 р.

1904

3. Верн Ж. Кризь бльокаду / Юл. Верн ; для руско-української молодіжки переповів Е. М. [Є. Ю. Мандичевський]. – Тернопіль : накладом «Молодіжки», 1904. – 80 с.

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 : наук. бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 2 : 1904–1916 / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; редкол.: Л. А. Дубровіна (голова) [та ін.] ; авт. кол.: Л. В. Беляєва [та ін.]. – Київ, 2019. – 1142 с. – № 43. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: http://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0003115.pdf (дата звертання: 08.07.2025).

У бібліографії вказано ім'я Є. П. Мандичевський.

⁸ Матеріал упорядковано за роками виходу видань; у межах кожного року позиції розміщено в алфавітному порядку з поданням повних бібліографічних описів і відповідної бібліографії. Якщо примірник видання зберігається у фонді Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, то ставиться відмітка – НБ ОНУ.

1913

Верн Ж. Зоря Півдня : повість / Юлій Верн ; на укр. мову переклав Мирослав Капій. – Львів : з друк. Наук. т-ва ім. Шевченка, 1913. – 158, [2] с. : мал. – (Виданє Українського Педагогічного т-ва, ч. 166).

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 : наук. бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 2 : 1904–1916 / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; редкол.: Л. А. Дубровіна (голова) [та ін.] ; авт. кол.: Л. В. Беляєва [та ін.]. – Київ, 2019. – 1142 с. – № 6569. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: http://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0003115.pdf (дата звертання: 08.07.2025).

1917

4. Верне Ж. Подорож до Місяця / Юлій Верне ; переклав В. К. Т. – Вінніпег : Українська видавнича спілка, 1917. – 140, [2] с.

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 : наук.-бібліогр. покажч. : у 3 т. – Т. 3 : 1917–1923 / Л. В. Беляєва [та ін.] ; ред. Л. А. Дубровіна [та ін.]. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2019. – 1060 с. – № 70. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003101> (дата звертання: 08.07.2025).

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1917/32-1-0-289 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1918

5. Верн Ж. Сорок тисяч миль під водою : роман в двох частих з ілюстраціями / Ж. Верн. – Вінніпег : Українська видавнича спілка, [1918]. – 245 с. : іл.

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 [Електронний ресурс] : наук.-бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 3 : 1917–1923 / Л. В. Беляєва [та ін.] ; ред. Л. А. Дубровіна [та ін.]. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2019. – 1060 с. – № 1398. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003101> (дата звертання: 08.07.2025).

1919

6. Верн Ж. За 80 днів кругом світу : роман / пер. з фр. – Київ : т-во «Час», 1919. – 250 с. : мал.

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 [Електронний ресурс] : наук.-бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 3 : 1917–1923 /

Л. В. Беляєва [та ін.] ; ред. Л. А. Дубровіна [та ін.]. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2019. – 1060 с. – № 3171. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003101> (дата звертання: 08.07.2025).

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1919/32-1-0-291 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

7. **Верн Ж. Незвичайні пригоди Матія Сандорфа : повість : [у 2 т.] / Ю. Верн. – Вінніпег : накладом Української видавничої спілки «Українського голосу», [1919]. – [Т. 1]. – 358 с.**

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 [Електронний ресурс] : наук.-бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 3 : 1917–1923 / Л. В. Беляєва [та ін.] ; ред. Л. А. Дубровіна [та ін.]. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2019. – 1060 с. – № 3172. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003101> (дата звертання: 08.07.2025).

8. **Верн Ж. Незвичайні пригоди Матія Сандорфа : повість : [у 2 т.] / Ю. Верн. – Вінніпег : накладом Української видавничої спілки «Українського голосу», [1919]. – Т. 2. – С. 361–749.**

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 [Електронний ресурс] : наук.-бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 3 : 1917–1923 / Л. В. Беляєва [та ін.] ; ред. Л. А. Дубровіна [та ін.]. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2019. – 1060 с. – № 3173. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003101> (дата звертання: 08.07.2025).

1923

9. **Верн Ж. Шансельор : (записки з подорожі Дж. Р. Казальона) : з портретом автора і 43 образками / Юлій Верн ; на укр. мову переклав Мирослав Капій. – Київ : накладом вид-ва «Молода Україна»; Львів : друк. Ставропиг. ін-та. під управою А. Яськова, 1923. – 212 с. : мал., портр. – (Б-ка «Молодої України»; т. 3).**

Бібліографія:

Міжнародний зведений каталог-репертуар української книги, 1798–1923 [Електронний ресурс] : наук.-бібліогр. покажч. : у 3 т. Т. 3 : 1917–1923 / Л. В. Беляєва [та ін.] ; ред. Л. А. Дубровіна [та ін.]. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2019. – 1060 с. – № 7333. – (Національна бібліографія України). – Відомості доступні також через Інтернет: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003101> (дата звертання: 08.07.2025).

1924

- 10. Верн Ж. Витівки доктора Окса / Ж. Верн. – Харків ; Київ : Книгоспілка ; друк. київської філії Книгоспілки, 1924. – 93, [1] с. – (Біб-ка шкільної молоді).**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.
Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1924/32-1-0-295 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

1928

- 11. Верн Ж. Вісімдесят тисяч кілометрів під водою : роман з 31 малюнком / Ж. Верн ; пер. О. Варавви. – Харків : «Пролетарій», 1928. – 332 с. : іл.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.
Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1928/32-1-0-299 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

- 12. Верн Ж. Подорож до центру Землі / Ж. Верн ; пер. з фр. З. Білосусової ; за ред. Х. О. Алчевської. – Харків : Український робітник, 1928. – 264 с.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.
Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1928/32-1-0-299 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

- 13. Верн Ж. Подорож на Місяць : з 16 малюнками / Ж. Верн ; пер. з фр.: Л. Пахаревського, Н. Пихової. – Харків : Український робітник, 1928. – 207 с. – (Для дітей старшого та середнього віку).**

Бібліографія:

Українська дитяча книга 1920-х років у фондах Педагогічного музею України : каталог-путівник / Пед. музей України ; [уклад.: В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. – Київ : ПМУ, 2018. – 116 с. ; іл. – № 71. – (Сер. «Бібліофонд Педагогічного Музею» ; вип. 4). – Відомості доступні також через Інтернет: <https://lib.iitta.gov.ua/715533/1/Українська%20дитяча%20книга%201920-х%20років%20у%20фондах%20Педагогічного%20музею%20України.pdf> (дата звертання: 08.07.2025).

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikisource.org/wiki/Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1928/32-1-0-299 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

- 14. Верн Ж. 500 бегуниних мільйонів : роман / Ж. Верн ; ред. та вступ. ст. Юр. Меженка ; пер. з фр. Тамари Бутович. – Київ : Сяйво; «Київ-друк», 6-та друк., 1928. – 180 с. : іл.**

Бібліографія:

Українська дитяча книга 1920-х років у фондах Педагогічного музею України : каталог-путівник / Пед. музей України ; [уклад.: В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. – Київ : ПМУ, 2018. – 116 с. ; іл. – № 72. – (Сер. «Бібліофонд Педагогічного Музею» ; вип. 4). – Відомості доступні також через Інтернет: <https://lib.iitta.gov.ua/715533/1/Українська%20дитяча%20книга%201920-х%20років%20у%20фондах%20Педагогічного%20музею%20України.pdf> (дата звертання: 08.07.2025).

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikisource.org/wiki/Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1928/32-1-0-299 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

1929

- 15. Верн Ж. Володар світу / Ж. Верн ; пер.: Н. та О. Борковських. – Київ : «Час», 1929. – 198 с.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikisource.org/wiki/Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1928/32-1-0-299 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1929/32-1-0-300 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

16. Верн Ж. Діти капітана Гранта / Ж. Верн ; пер.: Н. Романович-Ткаченко, Н. Ходкевич. – Київ : ДВУ, 10 друк. Трансдруку ім. Леніна, 1929. – 407 с. : іл.

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1929/32-1-0-300 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

17. Верн Ж. Пливуче місто = Un eville flottante : роман / Ж. Верн ; пер. Н. Б. [Павло Олександрович Балицький]. – Київ : ДВУ ; видавниче т-во «Час», 10 друк. Трансдруку ім. Леніна, 1929. – 143 с.

Бібліографія:

Українська дитяча книга 1920-х років у фондах Педагогічного музею України : каталог-путівник / Пед. музей України ; [уклад.: В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. – Київ : ПМУ, 2018. – 116 с. ; іл. – № 104. – (Сер. «Бібліофонд Педагогічного Музею» ; вип. 4). – Відомості доступні також через Інтернет: <https://lib.iitta.gov.ua/715533/1/Українська%20дитяча%20книга%201920-х%20років%20у%20фондах%20Педагогічного%20музею%20України.pdf> (дата звертання: 08.07.2025).

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1929/32-1-0-300 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

18. Верн Ж. Пригоди капітана Гаттераса : роман на дві частини / Ж. Верн ; з передмовою А. Лейтоса й післясловом «Змагання за полюс» Пінегіна ; фр. переклав Микола Іванов. – Київ : ДВУ, 1929. – 358 с. : іл.

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1929/32-1-0-300 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

19. Верн Ж. П'ятнадцятилітній капітан / Ж. Верн ; пер. з фр. Д. Лисиченко. – Харків ; Київ : ДВУ; трест «Київ-друк», 4 друк., 1929. – 288 с.

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikisource.org/wiki/Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

20. Верн Ж. П'ять тижнів на аеростаті / Ж. Верн ; пер. з фр. мови Н. Янко-Триницької. – Київ : видавниче т-во «Час»; 10 друк. Трансдруку ім. Леніна, 1929. – 268 с.

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikisource.org/wiki/Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1929/32-1-0-300 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

21. Верн Ж. Школа Робінзонів = L'ecole des Robinsons / Ж. Верн ; пер. з фр. мови Віктора Жюно ; за ред. М. Я. Івченка ; обкладинка роботи Мих. Орлова. – Київ : видавниче т-во «Час» ; 10 друк. Трансдруку ім. Леніна, 1929. – 202 с.

Бібліографія:

Українська дитяча книга 1920-х років у фондах Педагогічного музею України : каталог-путівник / Пед. музей України ; [уклад.: В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. – Київ : ПМУ, 2018. – 116 с. ; іл. – № 105. – (Сер. «Бібліофонд Педагогічного Музею» ; вип. 4). – Відомості доступні також через Інтернет: <https://lib.iitta.gov.ua/715533/1/Українська%20дитяча%20книга%201920-х%20років%20у%20фондах%20Педагогічного%20музею%20України.pdf> (дата звертання: 08.07.2025).

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikisource.org/wiki/Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

- 22. Верн Ж. Тасмничий острів / Ж. Верн ; пер. К. Довганя та А. Нов-ого ; з 60 мал. П. Фера. – Київ : Книгоспілка ; Державний трест «Київ-Друк», 8-ма друкарня, [1929]. – 390 с.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/>

Автор:Жуль Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1929/32-1-0-300 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

1930

- 23. Верн Ж. Архіпелаг у вогні / Ж. Верн ; пер. Микола Антонович. – Харків ; Київ : ДВУ, 1930.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/>

Автор:Жуль Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 24. Верн Ж. Матіяс Сандорф / Ж. Верн ; пер. Н. Янко-Гриницька. – Київ : Час, 1930.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/>

Автор:Жуль Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1930/32-1-0-301 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 25. Верн Ж. Тасмничий острів : роман / Ж. Верн ; перекл. К. Довганя та А. Нового. – Вид. 2. – Харків ; Київ : Книгоспілка, 1930. – 392 с., іл.**

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1930/32-1-0-301 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Автор:Жуль Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 26. Верн Ж. Чорна Індія / Ю. Верн ; на укр. мову переклав Мирослав Капій. – Львів : накладня Михайла Таранька, 1930. – 192 с., іл.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1930/32-1-0-301 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1932

- 27. Верн Ж. Плесом Амазонки (La Jangada) : у 2 т. / Юлій Верн ; на укр. мову переклав Мирослав Капій ; мал. П. Бенетт. – Львів : накладня Михайла Таранька, 1932. – Т. 1. – 168 с. ; Т. 2. – 118, [2] с.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1934

- 28. Верн Ж. Замок у Карпатах / Ж. Верн ; з передмовою М. Голубця. – Львів : «Укр. Бібліотека» І. Тиктора, 1934. – 110 с. – (Українська б-ка).**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1934/32-1-0-305 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1935

- 29. Верн Ж. Від Землі до Місяця / Ж. Верн ; переклад з фр. Андрія Білецького ; обкладинка Є. Рачова ; ілюстрації В. Гольмана. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1935. – 284 с.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: <https://uk.wikisource.org/wiki/> Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1935/32-1-0-306 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 30. Верн Ж. 80000 кілометрів під водою / Ж. Верн ; переклав Олексій Варавва ; художнє оформлення Й. Дайца. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1935. – 366 с. : іл.; 1 л. карт.**

Бібліографія:

Жуль Верн, 1828–1905 [Електронний ресурс] // Вікіджерела : [вільна б-ка]. – Ост. ред.: 24 берез. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikisource.org/wiki/Автор:Жуль_Верн (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.
Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1935/32-1-0-306 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1936

- 31. Верн Ж. Тасмничий острів : роман : [у 3 ч.]. Ч. 1. / Ж. Верн ; переклад з фр. Л. Александрової ; обкл. Й. Дайца. – Харків ; Одеса : Дитвидав ЦК ЛКСМУ, 1936. – 284 с. : іл.**

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1936/32-1-0-307 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 32. Верн Ж. Тасмничий острів : роман : [у 3 ч.]. Ч. 2. / Ж. Верн ; переклад з фр. Л. Александрової ; обкл. Й. Дайца. – Харків ; Одеса : Дитвидав ЦК ЛКСМУ, 1936. – 304 с. : іл.**

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1936/32-1-0-307 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1937

- 33. Верн Ж. Тасмничий острів : роман : [у 3 ч.]. Ч. 3. / Ж. Верн ; переклад з фр. Л. Александрової ; обкл. Й. Дайца. – Харків ; Одеса : Дитвидав ЦК ЛКСМУ, 1937. – 296 с. : іл.**

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1937/32-1-0-308 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 34. Верн Ж. Чорна Індія : роман / Юлій Верн ; на укр. мову переклав Мирослав Капій. – Львів : накладня Михайла Таранька, 1937. – 192 с.**

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1937/32-1-0-308 (дата звертання: 08.07.2023). – Загол. з екрана.

1948

35. Верн Ж. Подорож на місяць / Ж. Верн ; пер. з фр. А. Белецького [О. Білецький]. – Київ : Державне видавництво дитячої та юнацької літератури України «Молодь», 1948. – 252 с. : іл. – (Шкільна б-ка).

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1901_1950/1948/32-1-0-313 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1951

36. Верн Ж. Діти капітана Гранта / Ж. Верн ; пер. з фр. за ред. Р. Терещенка, малюнки Е. Ріу. – Київ : Молодь, 1951. – 580 с., іл.

Бібліографія:

Діти капітана Гранта [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Ост. ред.: 4 квіт. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Діти_капітана_Гранта (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

НБ ОНУ

1953

37. Верн Ж. Діти капітана Гранта / Ж. Верн ; пер. з фр. за ред. Р. Терещенка, малюнки Е. Ріу. – Київ : Молодь, 1953. – 678 с., іл.

Бібліографія:

Діти капітана Гранта [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Ост. ред.: 4 квіт. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Діти_капітана_Гранта (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1955

38. Верн Ж. Тасмичий острів : роман / Ж. Верн ; пер. з фр. за ред. Т. Черторижської ; худож. П. Фера. – Київ : Молодь, 1955. – 592 с.

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1951_2000/1955/33-1-0-318 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1956

- 39. Верн Ж. 20 000 льє під водою / Ж. Верн ; пер. з фр.: Тетяна Черторижська та Вадим Пашенко. – Київ : Молодь, 1956. – 408 с. – (Б-ка пригод та наукової фантастики).**

Бібліографія:

Двадцять тисяч льє під водою [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Ост. ред.: 4 жовт. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Двадцять_тисяч_льє_під_водою (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1951_2000/1956/33-1-0-319 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 40. Верн Ж. Незвичайні пригоди Матія Сандорфа : повість / Ю. Верн. – Т. 1. – Канада, 1956. – 358 с.**

Бібліографія:

Книги з колекції В. Полковського : позиція 39 [Електронний ресурс] // Наук. б-ка ім. акад. М. Жулинського Нац. ун-ту «Острозька академія» : офіц. сайт. – Режим доступу: <https://lib.oa.edu.ua/files/funds/collections/Polkovskiyi.pdf> (дата звертання: 16.10.2025). – Загол. з екрана.

1959

- 41. Верн Ж. Незвичайні пригоди експедиції Барсака : науково-фантастична повість / Ж. Верн ; скорочений пер. з фр. Е. Ржевуцької, мал. В. Василенка. – Київ : Державне видавництво дитячої літератури УРСР, 1959. – 223, [1] с.**

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1951_2000/1958/33-1-0-320 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1964

- 42. Верн Ж. Плавучий острів / Ж. Верн ; пер. Тамара Воронович. – Київ : Веселка, 1964. – 318 с.**

Бібліографія:

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1951_2000/1964/33-1-0-385 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1967

- 43. Верн Ж. Діти капітана Гранта / Ж. Верн ; пер. з фр. Тамара Воронович ; іл. Е. Ріу. – Київ : Веселка, 1967. – 608 с., іл.**

Бібліографія:

Діти капітана Гранта [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Ост. ред.: 4 квіт. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Діти_капітана_Гранта (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1970

44. Верн Ж. Двадцять тисяч льє під водою : роман / Ж. Верн ; з фр. пер. Дмитро Паламарчук ; [іл. Невіл та Ріу]. – Київ : Веселка, 1970. – 404 с.

Бібліографія:

Двадцять тисяч льє під водою [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Ост. ред.: 4 жовт. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Двадцять_тисяч_льє_під_водою (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1951_2000/1970/33-1-0-395 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1978

45. Верн Ж. П'ятнадцятирічний капітан : роман для середнього шкільного віку / Ж. Верн ; пер. з фр. Петра Соколовського, вступ. сл. Вадима Пашенка, гравюри Шарля Барбанта, обкладинка, титул, форзац Геннадія Кузнецова. – Київ : Веселка, 1978. – 278, [2] с.

Бібліографія:

П'ятнадцятирічний капітан (вид. 1978) [Електронний ресурс] // Читиво : електронна бібліотека. – Україна, 26 жовт. 2010 ; ст. ред.: 24 лют. 2023. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Jules_Verne/Piatnadtsiatyrichnyi_kapitan_vyd1978/ (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1989

46. Верн Ж. Діти капітана Гранта / Ж. Верн ; пер. з фр. Тамара Воронич ; післямова В. Пашенка ; іл. Е. Ріу. – Київ : Веселка, 1989. – 560 с. : іл., портр. (Шкільна б-ка).

Бібліографія:

Діти капітана Гранта [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Ост. ред.: 4 квіт. 2025. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Діти_капітана_Гранта (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

Фантастика 1 половини ХХ ст. (1900–1950) [Електронний ресурс] // Аргонавти Всесвіту : сайт україномовної фантастики. – Режим доступу: http://argo-unf.at.ua/publ/bibliografija_tvoriv_po_rokakh/1951_2000/1989/33-1-0-392 (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

- 47. Верн Ж. Прорив блокади : повість / Ж. Верн ; пер. з фр. В. Шовкун // Книга пригод : оповідання й повісті для середнього та старшого шкільного віку / мал. В. Савадова. – Київ : Веселка, 1989. – С. 40–93.**

Бібліографія:

Прорив блокади [Електронний ресурс] // Читиво : електронна бібліотека. – Україна, 12 січ. 2008 ; ост. ред.: 12 квіт. 2022. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Jules_Verne/Proryv_blokady/ (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1990

- 48. Верн Ж. П'ятнадцятирічний капітан : роман / пер. з фр. П. І. Соколовського ; вступ. слово В. І. Пашенка ; гравюри Ш. Барбанта. – Київ : Веселка, 1990. – 303 с., іл.**

Бібліографія:

П'ятнадцятирічний капітан (вид. 1990) [Електронний ресурс] // Читиво : електронна бібліотека. – Україна, 12 січ. 2008 ; ост. ред.: 24 лют. 2023. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Jules_Verne/Piatnadtsiatyrichnyi_kapitan_vyd1990/ (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

1992

- 49. Верн Ж. Замок у Карпатах / Ж. Верн ; ред. Л. Л. Киріснко ; оформ. та худ. ред. О. М. Козак. – Львів : Світ, 1992. – 112 с.**

Бібліографія:

Замок у Карпатах (вид. 1992) [Електронний ресурс] // Читиво : електронна бібліотека. – Україна, 9 верес. 2009 ; ост. ред.: 2 квіт. 2024. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Jules_Verne/Zamok_u_Karpatakh/ (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

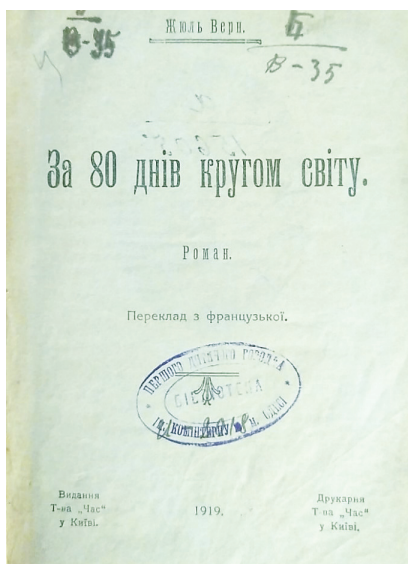
НБ ОНУ

- 50. Верн Ж. Таємничий острів : роман : для середнього та старшого шкільного / Ж. Верн ; пер. з фр. Віктора Омельченка [післямова В. І. Пашенка] ; мал. Георгія Акулова. – Київ : Веселка, 1992. – 528 с. : іл.**

Бібліографія:

Таємничий острів (вид. 1992) [Електронний ресурс] // Читиво : електронна бібліотека. – Україна, 12 січ. 2008 ; ост. ред.: 25 верес. 2023. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Jules_Verne/Taiemnychiy_ostriv_vyd_1992/ (дата звертання: 08.07.2025). – Загол. з екрана.

ІЛЮСТРАЦІЇ

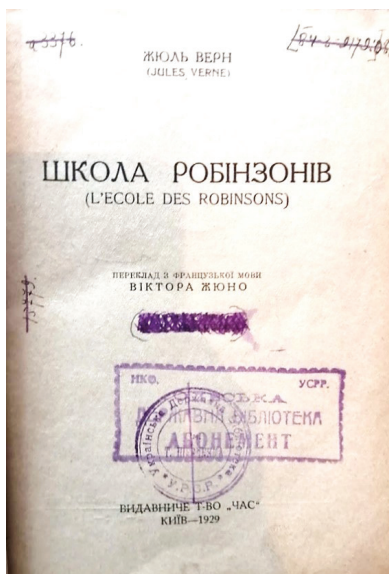
Іл. 1. Верн Ж. *За 80 днів кругом світу* : роман / пер. з фр. Київ, 1919. Титульний аркуш

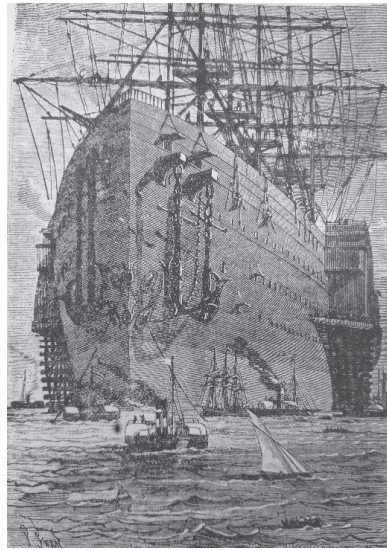
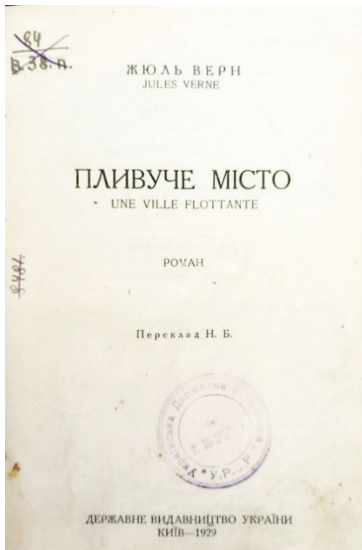
Іл. 2. Верн Ж. *Вісімдесят тисяч кілометрів під водою* ; з 31 мал. / пер. О. Варавви. Харків, 1928. Обкладинка, титульний аркуш

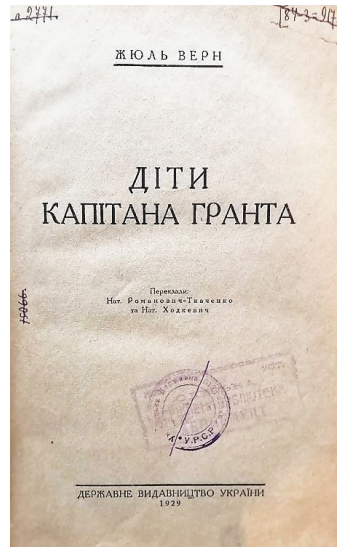
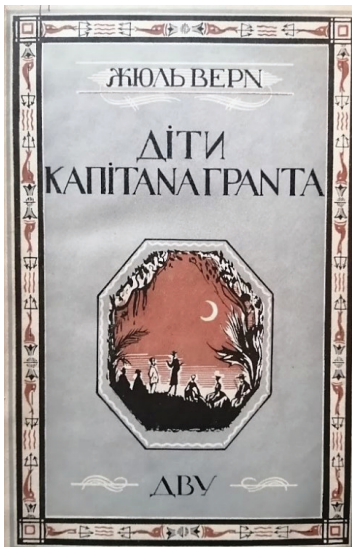
Іл. 3. Верн Ж. 500 Бегуминих мільйонів : роман / ред. та вступ. ст. Юр. Меженка ; пер. з фр. Тамари Бутович. Київ, 1928. Обкладинка

Іл. 4. Верн Ж. Школа Робінзонів (L'ecole des Robinsons) / пер. з фр. мови Віктора Жюно ; за ред. М. Я. Івченка. Київ, 1929. Титульний аркуш

Іл. 5. Верн Ж. Пливуче місто : *Un évêlé flottante* : роман / пер. Н. Б. Київ, 1929.
Титульний аркуш, гравірована сторінка видання

Іл. 6. Верн Ж. Діти капітана Гранта / пер.: Н. Романович-Ткаченко, Н. Ходкевич. Київ, 1929.
Обкладинка, титульний аркуш

Velykodna H. V.,

Head of the Department of Rare Books and Manuscripts

Scientific Library of

Odesa I. I. Mechnikov National University

24 Preobrazhenska St, Odesa, 65082, Ukraine

tel.: (048) 722 12 10

e-mail: library@onu.edu.ua

ORCID iD <https://orcid.org/0009-0001-8796-7702>

THE FIRST UKRAINIAN TRANSLATIONS OF THE WORKS OF JULES VERNE IN THE COLLECTION OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

Summary

The article examines the works of the French writer Jules Verne, translated into Ukrainian and edited by famous or anonymous Ukrainian artists of the 20th century. The period of the Ukrainian translation movement of the end of the 19th – the first third of the 20th century is characterized by an increase in the number of translated literature in the late 20s of the 20th century. The flourishing of the translation activities in Ukraine in the 1920s was facilitated by the Ukrainian intelligentsia, who knew foreign languages and sought to enrich the national literature. The translators of J. Verne's works were not only professional writers (Oleksii Varavva, Khrystyna Alchevska, Natalia Romanovych-Tkachenko), but also scientists, publishers, teachers, cultural and theater figures (Tamara Butovych, Leonid Pakharevskyi, Viktor Zhuno, Nadiia Yanko-Trynytska, Pavlo Balytskyi, Dmytro Lysychenko, Natalia Tkachenko-Khodkevich, Kostiantyn Dovgan).

For some Ukrainian artists of the 1920s who did not become outspoken Soviet activists, translation became the only possibility of literary earnings (Mykhailo Ivchenko). The increase in the number of translated literature was also facilitated by the policy of the government at that time — the so-called Ukrainization, which actually aimed to spread influence on Ukrainian society and gradually implement Russification. Unfortunately, the general rise of Ukrainian literature in the 20s of the 20th century, including translated literature, was replaced by the era of the “Shooting Revival”.

Keywords: Jules Verne, works, novel, Ukrainian editions, publishing house, translation, translations, translated literature, Ukrainian translators of the 20th century, provenance, stamps, Scientific Library of Odesa I. I. Mechnikov National University.